

Toespraak herdenking Kindertransporten, 15 juni 2025 door Selma en Esther Huffener

Selma:

In september 1999, nu 26 jaar geleden, stonden wij hier voor het eerst bij dit monument. Twee zusjes, wij waren toen zes en acht jaar oud. In onze mooiste nieuwe jurkjes op een warme, zonnige dag.

Het was de onthulling van het kindermonument en wij mochten samen met onze oma de allereerste bloemen leggen.

Voor ons was het een spannende gebeurtenis, groots en plechtig, maar nog moeilijk te begrijpen.

Voor onze oma was het het slotstuk van jarenlange inzet. Een monument voor de kinderen die van hieruit zijn gedeporteerd. Met hun namen. Hun leeftijden. En ook de naam van haar zusje: *Carla Veffers, 15 jaar.*

Ieder jaar in juni kwamen we daarna met haar terug. Wij gingen vaker met oma naar herdenkingen, maar deze, die van het Kindertransport, was altijd het meest bijzonder. De meest persoonlijke.

Waarom dat zo was, begrepen we toen nog niet. Daar kwamen we pas later achter, toen we ouder werden. Want naarmate wij ouder werden, durfden we meer te vragen.

Ik zat op de middelbare school vlak bij oma's huis in Amsterdam. In de tussenuren ging ik vaak even langs. Dan zette oma thee, maakte een broodje en dan begon het vragen. En het luisteren.

Soms aarzelde oma. Dan zag je aan haar gezicht dat ze twijfelde: 'Is dit niet te veel voor een meisje van 14?'

Maar ze vertelde. En ik ben blij dat ze dat deed. Want daardoor kunnen wij haar verhaal nu blijven doorvertellen.

Toen we ouder werden, begrepen we pas echt waarom deze plek zo bijzonder voor haar was. Wij waren niet meer de kleine meisjes die bloemen legden zonder precies te weten waarom.

We begrepen dat dit een plek was waar zij voorgoed afscheid had genomen. En dat het ook voor óns een plek zou worden waar we altijd zouden blijven terugkomen.

We hebben het geluk gehad dat we tot 2018 samen met oma hier bloemen mochten leggen. Een maand na de laatste keer dat we dat samen deden, overleed zij. 97 jaar oud.

Esther:

In groep 6, ik was toen 9 jaar, schreef ik een werkstuk over Kamp Vught.

Laatst vond ik het terug bij mijn ouders.

Tussen de gekleurde plaatjes en kinderlijke zinnen zat ook iets bijzonders: een interview met mijn oma.

Op de vraag: *Wat was het ergste dat jij hebt meegemaakt in de oorlog?*, had ik haar antwoord opgeschreven:

Dat mijn zusje, vader en moeder met het Kindertransport mee moesten. En dat al die kinderen die niks gedaan hadden ook moesten.

Dat was de allereerste keer dat ik mijn oma iets vroeg over de oorlog.

Ik begreep haar antwoord toen nog niet helemaal. Maar mijn nieuwsgierigheid was gewekt. Want oma vertelde nooit zomaar uit zichzelf over de oorlog.

Het was dan ook geen verhaal voor verjaardagen of feestdagen.

Dus ik ging zelf op zoek. Ik las boeken, bekeek oude interviews die oma had gegeven, zag de urenlange videogetuigenis die ze in de jaren 90 had afgelegd en ik bezocht Auschwitz. En heel soms durfde ik haar ernaar te vragen.

Zo leerde ik haar geschiedenis langzaam beter kennen en begrijpen.

Een geschiedenis die begon in februari 1943, nu 82 jaar geleden. Met twee Amsterdamse zusjes die aankwamen in Kamp Vught.

Onze oma Lotty, samen met haar jongere zusje Carla. En hun ouders. Lotty was 21 jaar oud, Carla pas 14.

Onverwacht waren zij een aantal dagen eerder vanuit hun huis in Amsterdam-Oost opgepakt, omdat zij Joods waren. Het gezin had tot dan toe een zogenaamde *Sperre*, een tijdelijke vrijstelling voor deportatie, omdat zowel Lotty als haar vader diamantbewerkers waren. Maar zelfs dat bleek geen bescherming meer.

Carla had begin 1943 nog ondergedoken gezeten, maar ze had zo'n last van heimwee dat ze een paar dagen thuis was... net op het verkeerde moment.

Het hele gezin werd gedeporteerd naar Kamp Vught. In het begin zaten Lotty, haar moeder en Carla nog samen, maar al snel werd Carla overgeplaatst naar de kinderbarak.

Een plek waar veel besmettelijke ziektes rondwaarden, doordat heel veel kinderen zonder ouders dicht op elkaar zaten.

In juni 1943 kwam het bevel. Alle Joodse kinderen tot en met 15 jaar moesten weg. Er zou een speciaal kinderkamp zijn, werd gezegd.

Op een ochtend hoorden Carla, net 15, en haar moeder op appèl hun naam afroepen. Ze stonden op de lijst voor transport. Lotty's vader had de keuze om

in Vught te blijven, bij Lotty, of mee te gaan. Hij besloot mee te gaan. Lotty bleef alleen achter.

Zij wilde ook mee, maar haar moeder zei: *Dan is er tenminste iemand, als we straks terugkomen.*

Maar ze kwamen nooit terug.

Carla ging samen met haar ouders - en ongeveer 1300 andere kinderen - met het Kindertransport via Westerbork, naar de eindbestemming Sobibor.

Daar werden ze, direct na aankomst, vermoord.

Onze oma bleef in Vught. Ze werd tewerkgesteld bij het Philips-Kommando in het kamp, waar ze draadjes aan elkaar soldeerde.

Een jaar later, in juni 1944, werd ook zij gedeporteerd. Zij ging naar Auschwitz. Toen zij daar aankwam, was het stil en wist zij het. Zij zag niemand en rook de verbrandingsovens.

Maar voor onze oma was dit niet de eindbestemming, zij ging opnieuw op transport om wederom te werken in een fabriek. Ze overleefde ook een dodenmars, langs dertien kampen.

Pas in het voorjaar van 1945 werd ze uiteindelijk bevrijd.

In augustus keerde ze terug naar Amsterdam, haar geliefde stad.

Maar wat ze al vreesde, werd werkelijkheid: haar ouders, haar zusje, zij kwamen niet meer thuis.

In haar oude huis woonden andere mensen. De ontvangst was kil en bezittingen had zij niet meer. Noodgedwongen sliep zij de eerste nacht op een bankje aan de dure Apollolaan. 'Op chique gaan', noemde zij dat.

De enige tastbare herinneringen die ze van hen overhield, waren een paar foto's. Drie pasfoto's van haar vader, moeder en Carla. Die foto's droeg ze de hele oorlog bij zich. In haar hand.

Want haar kampjurk... had geen zakken.

De foto's raakten beschadigd.

Maar het heeft haar erdoorheen gesleept.

Later zijn de foto's gerestaureerd en vergroot en stonden zij prominent in haar woonkamer. Wij zagen de foto's als wij op bezoek gingen en zo kreeg Carla voor ons een gezicht.

Selma:

En nu, in 2025, staan wij hier opnieuw. Twee Amsterdamse zusjes, inmiddels 34 en 31 jaar.

We vertellen vandaag het verhaal van onze oma en haar zusje.

Op de plek waar zij afscheid moesten nemen 82 jaar geleden.
Op de plek waar de naam van haar zusje Carla staat gegrift, tussen zoveel andere namen.
Ook al kennen wij het verhaal inmiddels in detail, het blijft onvoorstelbaar wat hier is gebeurd.
Kinderen die niets misdaan hadden. Ouders die hun kinderen moesten loslaten.
Families die hier voorgoed uit elkaar werden gerukt.

Volgens een Joodse traditie sterft een mens twee keer:
Eén keer wanneer het hart stopt met kloppen.
En een tweede keer wanneer haar naam nooit meer genoemd wordt.
Daarom blijven wij haar naam noemen. Haar verhaal vertellen.
In de klas, als juf.
Op herdenkingen, nu met mijn eigen kinderen erbij.
Zoals wij vroeger met oma gingen, gaan zij nu met ons.

We vertellen het zoals zij het deed: liefdevol, luchtig en altijd met ruimte voor vragen.
Op onze eigen manier houden we haar verhaal levend.
Zodat ook de volgende generatie zal weten wie Carla was. En wie Lotty was.
En waarom deze plek, deze dag, en dit monument nooit vergeten mogen worden.

**Bij herdenking van de Kindertransporten, 15 juni 2025
in Nationaal Monument Kamp Vught**